

ĐỔI MỚI NỘI DUNG HỌC PHẦN “PHÁP LUẬT VỀ HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI” ĐÁP ỨNG YÊU CẦU CỦA KỶ NGUYÊN SỐ HIỆN NAY, TỪ THỰC TIỄN TẠI KHOA LUẬT, TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỞ HÀ NỘI

Phùng Trọng Quế¹
Email: quept@hou.edu.vn

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 19/11/2025

Ngày phản biện đánh giá: 03/12/2025

Ngày bài báo được duyệt đăng: 15/12/2025

DOI: 10.59266/houjs.2025.1052

Tóm tắt: Trong bối cảnh chuyển đổi số tác động ngày càng sâu rộng như hiện nay, hoạt động thương mại đang chứng kiến những thay đổi căn bản về phương thức, thực hiện, xác lập và giải quyết tranh chấp. Thực tiễn này đặt ra yêu cầu đổi mới nội dung đào tạo luật, đặc biệt đối với học phần bắt buộc “Pháp luật về hoạt động thương mại” trong chương trình cử nhân luật. Bài viết phân tích những biến chuyển của môi trường pháp lý trong kỷ nguyên số, tập trung vào Luật Thương mại năm 2005, Luật Giao dịch điện tử năm 2023 và các quy định liên quan đến thương mại điện tử, bảo vệ dữ liệu cá nhân và trách nhiệm pháp lý của thương nhân trên môi trường mạng. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đánh giá thực trạng nội dung học phần tại Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội, chỉ ra những hạn chế và đề xuất hướng tích hợp có chọn lọc các nội dung cốt lõi về thương mại điện tử vào học phần bắt buộc, nhằm nâng cao tính cập nhật, đồng bộ và hiệu quả của chương trình đào tạo luật, đồng thời tránh trùng lặp với các học phần chuyên sâu ở bậc đại học và sau đại học.

Từ khóa: pháp luật về hoạt động thương mại, thương mại điện tử, kỷ nguyên số, đào tạo luật, chuyển đổi số

I. Đặt vấn đề

Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ số và các nền tảng trực tuyến đang làm thay đổi căn bản phương thức tổ chức và vận hành của hoạt động thương mại. Các giao dịch không còn bị giới hạn trong không gian vật lý mà ngày càng

được thực hiện phổ biến trên môi trường mạng, với tốc độ cao và phạm vi xuyên biên giới. Sự xuất hiện của các mô hình kinh doanh mới dựa trên nền tảng số, dữ liệu và dịch vụ trực tuyến đã làm gia tăng tính phức tạp của quan hệ thương mại, đồng thời đặt ra nhiều vấn đề pháp lý

¹ Trường Đại học Mở Hà Nội

mới liên quan đến giao kết, thực hiện hợp đồng, trách nhiệm của các chủ thể tham gia và bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng trong môi trường số.

Trong bối cảnh đó, hệ thống pháp luật và công tác đào tạo luật đứng trước yêu cầu phải thích ứng với những biến đổi của thực tiễn thương mại. Hoạt động đào tạo không chỉ cần cập nhật các quy định pháp luật mới, mà còn phải trang bị cho người học năng lực nhận diện, phân tích và giải quyết các vấn đề pháp lý phát sinh từ giao dịch điện tử và kinh doanh trên nền tảng số. Tuy nhiên, thực tiễn đào tạo luật cho thấy vẫn tồn tại khoảng cách nhất định giữa nội dung chương trình và yêu cầu của môi trường thương mại đương đại, đặc biệt đối với các học phần nền tảng về luật thương mại.

“Pháp luật về hoạt động thương mại” (PLVHĐTM) là học phần bắt buộc trong chương trình đào tạo cử nhân luật và giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành tư duy pháp lý cơ bản về hoạt động thương mại cho sinh viên. Dù vậy, nội dung học phần hiện nay vẫn chủ yếu dựa trên mô hình giao dịch thương mại truyền thống, trong khi các kiến thức về thương mại điện tử và giao dịch điện tử mới được bố trí ở các học phần tự chọn, dẫn đến việc không phải tất cả người học đều được tiếp cận đầy đủ với các vấn đề pháp lý của môi trường số. Đối với bậc đào tạo thạc sĩ ngành Luật kinh tế, yêu cầu này càng trở nên rõ nét hơn, bởi người học được kỳ vọng có khả năng phân tích và xử lý các tình huống pháp lý phức tạp phát sinh từ hoạt động kinh doanh trên nền tảng số và trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

Từ thực tiễn giảng dạy tại Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội, có thể thấy cần thiết phải xem xét đổi mới nội

dung học phần “PLVHĐTM” cũng như một số học phần trong chương trình thạc sĩ ngành Luật kinh tế theo hướng tích hợp có chọn lọc các yếu tố của thương mại điện tử. Trên cơ sở đó, bài viết tập trung làm rõ cơ sở pháp lý và lý luận của yêu cầu đổi mới, đánh giá khái quát thực trạng nội dung học phần, đồng thời đề xuất một số định hướng và giải pháp điều chỉnh nhằm nâng cao tính cập nhật và hiệu quả của chương trình đào tạo, nhưng vẫn bảo đảm tính hệ thống và tránh trùng lặp với các học phần chuyên sâu về thương mại điện tử.

II. Cơ sở lý thuyết

Việt Nam xác định chuyển đổi số là đột phá chiến lược nhằm rút ngắn quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, thể hiện qua các chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước, trong đó có Nghị quyết số 52-NQ/TW. Trong bối cảnh giao dịch, quản trị và giải quyết tranh chấp ngày càng dịch chuyển lên không gian số, đổi mới đào tạo luật không chỉ dừng ở việc cập nhật quy phạm, mà cần tái định hình tư duy pháp lý và năng lực nghề nghiệp của người học theo hướng thích ứng với môi trường số.

Về cơ sở lý thuyết, bài viết vận dụng ba trụ cột. Thứ nhất, tiếp cận “luật tính toán” (computational law) nhấn mạnh việc cấu trúc hóa và chuẩn hóa quy phạm để có thể hỗ trợ suy luận, kiểm tra tuân thủ và tự động hóa một số khâu áp dụng pháp luật đối với các lĩnh vực có tính quy tắc cao. Thứ hai, tư duy thiết kế pháp lý (legal design thinking) dựa trên thiết kế lấy con người làm trung tâm, hướng tới tăng tính dễ hiểu, khả dụng và khả năng tiếp cận công lý thông qua trực quan hóa thông tin, thử nghiệm nguyên mẫu và cải tiến liên tục. Thứ ba, khung năng lực số

đặt ra yêu cầu đối với sinh viên luật trong khai thác nguồn pháp luật số, xử lý dữ liệu và chứng cứ điện tử, tạo lập nội dung phục vụ nghề nghiệp, và bảo đảm an toàn số gắn với bảo vệ dữ liệu cá nhân và đạo đức nghề nghiệp.

Vì vậy, đổi mới học phần nên được tích hợp có chọn lọc theo ba trụ cột nêu trên, bảo đảm tính hệ thống của học phần bắt buộc, tránh trùng lặp với các học phần chuyên sâu về thương mại điện tử, đồng thời nâng cao tính khả thi và hiệu quả triển khai trong các cơ sở đào tạo luật trong bối cảnh kỷ nguyên số.

III. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết được triển khai theo phương pháp tiếp cận định tính, kết hợp phân tích pháp lý, tổng thuật tài liệu và khảo sát thực tiễn giảng dạy tại Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội, nhằm đánh giá mức độ phù hợp của học phần “PLVHĐTM” trong bối cảnh chuyển đổi số, qua đó đề xuất định hướng đổi mới nội dung và phương pháp đào tạo.

Trước hết, nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích và diễn giải pháp lý để xem xét hệ thống quy định hiện hành về hoạt động thương mại, trọng tâm là Luật Thương mại năm 2005, Luật Giao dịch điện tử năm 2023 và các quy định liên quan đến thương mại điện tử, bảo vệ dữ liệu cá nhân. Trên cơ sở đó, bài viết đánh giá sự tương thích giữa nội dung học phần hiện hành với những biến đổi của môi trường pháp lý trong kỷ nguyên số, đặc biệt liên quan đến giao dịch điện tử, hợp đồng điện tử và mô hình kinh doanh dựa trên nền tảng số.

Bên cạnh đó, phương pháp tổng hợp và so sánh tài liệu được vận dụng nhằm hệ thống hóa một số tiếp cận và học thuyết mới có ảnh hưởng đến đào tạo luật trong

môi trường số để làm rõ yêu cầu về kiến thức và kỹ năng đối với người học luật. Đồng thời, bài viết khảo sát thực tiễn chương trình đào tạo thông qua phân tích đề cương, nội dung giảng dạy và phản hồi của giảng viên, sinh viên, đối chiếu với chuẩn chương trình đào tạo cử nhân và thạc sĩ ngành Luật tại Trường Đại học Mở Hà Nội, nhằm nhận diện những nội dung còn thiếu hoặc chưa cập nhật. Một số tình huống điển hình trong thương mại điện tử được lựa chọn làm nghiên cứu trường hợp để minh họa khả năng vận dụng pháp luật trong thực tiễn. Trên cơ sở tổng hợp kết quả phân tích, nghiên cứu đưa ra định hướng điều chỉnh nội dung học phần và đổi mới phương pháp giảng dạy.

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Thực trạng nội dung giảng dạy học phần Pháp luật về hoạt động thương mại và một số môn học có liên quan tại Khoa Luật, trường Đại học Mở Hà Nội

Tại Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội, học phần “Pháp luật về hoạt động thương mại” được bố trí là học phần bắt buộc trong chương trình cử nhân luật, thường giảng dạy ở giai đoạn giữa khóa. Học phần có thời lượng 03 tín chỉ, với cấu trúc nội dung gồm: những vấn đề chung về hoạt động thương mại; chủ thể và đối tượng của hoạt động thương mại; giao kết và thực hiện hợp đồng thương mại; một số loại hợp đồng thương mại cơ bản; và trách nhiệm pháp lý trong hoạt động thương mại. Đề cương môn học được xây dựng chủ yếu dựa trên Luật Thương mại năm 2005, các văn bản hướng dẫn, cùng một số tài liệu tham khảo trong và ngoài nước về luật thương mại.

Qua rà soát đề cương và bài giảng, có thể nhận thấy nội dung hiện hành chủ yếu tiếp cận hoạt động thương mại như

các giao dịch trực tiếp giữa các chủ thể, tập trung vào hợp đồng mua bán hàng hóa và cung ứng dịch vụ trong môi trường truyền thông. Các vấn đề về giao dịch điện tử, hợp đồng điện tử và thông điệp dữ liệu mới dừng ở mức khái quát, chủ yếu nêu tên hình thức văn bản tương đương, chưa hình thành tiêu mục riêng để phân tích bản chất pháp lý, điều kiện có hiệu lực, cách thức giao kết và các rủi ro pháp lý đặc thù của môi trường số. Trong thực tiễn giảng dạy, giảng viên có lòng ghép một số ví dụ về thương mại điện tử hoặc hợp đồng điện tử nhằm minh họa các nguyên tắc của Luật Thương mại, song do hạn chế thời lượng và do đề cương chưa thiết kế nội dung riêng, việc triển khai vẫn mang tính bổ sung, chưa tạo được khung kiến thức nền tảng, có hệ thống cho sinh viên về hoạt động thương mại trong bối cảnh số. Thực tế cho thấy khi học học phần tự chọn “Pháp luật về thương mại điện tử”, nhiều sinh viên gặp khó khăn do thiếu kiến thức chuẩn bị về phương thức giao kết hợp đồng điện tử và cơ chế trách nhiệm pháp lý của thương nhân khi kinh doanh trên nền tảng trực tuyến.

Phản hồi từ sinh viên cũng cho thấy học phần hiện nay vẫn giúp người học nắm vững khái niệm và các chế định cơ bản của luật thương mại, nhưng chưa phản ánh đầy đủ xu hướng giao dịch thương mại chuyển dịch lên môi trường mạng. Nhiều sinh viên quan tâm đến các tình huống gần với thương mại điện tử song chưa có điều kiện tiếp cận sâu trong học phần bắt buộc, từ đó tạo ra khoảng trống nhất định giữa yêu cầu thực tiễn của thị trường lao động và nội dung chương trình đào tạo.

Ở bậc thạc sĩ ngành Luật kinh tế, nhu cầu tích hợp nội dung liên quan đến thương mại điện tử và môi trường số càng

trở nên cấp thiết. Nếu ở trình độ cử nhân, mục tiêu chủ yếu là hình thành nền tảng nhận thức và tư duy pháp lý cơ bản về hoạt động thương mại trong bối cảnh số, thì ở trình độ thạc sĩ, người học được kỳ vọng có khả năng phân tích, vận dụng và giải quyết các vấn đề pháp lý phức tạp phát sinh từ hoạt động kinh doanh trên nền tảng số và trong bối cảnh hội nhập. Tuy nhiên, thực tế chương trình đào tạo hiện nay cho thấy môn “Áp dụng pháp luật về thương mại điện tử ở Việt Nam hiện nay” mới được thiết kế như một học phần tự chọn. Cách tiếp cận này có ưu điểm là tạo cơ hội cho học viên có định hướng nghiên cứu hoặc nghề nghiệp chuyên sâu lựa chọn học tập, nhưng nếu chỉ dừng lại ở học phần tự chọn, trong khi các học phần bắt buộc như “Áp dụng pháp luật về chủ thể kinh doanh” hay “Áp dụng pháp luật hợp đồng” chưa tích hợp rõ nét các vấn đề của thương mại điện tử, thì phần lớn học viên vẫn có nguy cơ thiếu hụt năng lực phân tích và xử lý tình huống pháp lý trong môi trường kinh doanh số, đặc biệt khi đảm nhiệm vai trò tư vấn, quản trị pháp chế hoặc nghiên cứu chính sách.

Cụ thể, học phần “Áp dụng pháp luật về chủ thể kinh doanh ở Việt Nam hiện nay” thường tập trung vào địa vị pháp lý của doanh nghiệp, tổ chức kinh tế, năng lực pháp luật và năng lực hành vi, trách nhiệm pháp lý, cơ chế quản trị nội bộ, tổ chức lại doanh nghiệp và xử lý vi phạm. Tuy nhiên, nếu chưa đề cập đến các dạng chủ thể kinh doanh đặc thù trong môi trường số như doanh nghiệp công nghệ, chủ sở hữu sàn thương mại điện tử hoặc nhà cung cấp dịch vụ trung gian trên nền tảng số, thì bức tranh về chủ thể kinh doanh trong nền kinh tế số vẫn chưa đầy đủ. Đồng thời, các vấn đề về quản trị dữ liệu và trách nhiệm pháp lý trong bảo vệ

thông tin khách hàng, bảo vệ dữ liệu cá nhân hoặc xử lý nội dung vi phạm trên nền tảng số vốn gắn chặt với môi trường mạng lại thường chưa được tích hợp một cách hệ thống trong học phần bắt buộc này. Đối với học phần “Áp dụng pháp luật hợp đồng ở Việt Nam hiện nay”, việc đề cập đến hợp đồng điện tử ở mức khái quát chủ yếu mới giúp học viên nhận thức rằng hợp đồng có thể được giao kết bằng thông điệp dữ liệu, sử dụng chữ ký điện tử và có giá trị pháp lý tương đương văn bản giấy. Ở bậc sau đại học, yêu cầu cần được mở rộng theo hướng tăng cường kỹ năng phân tích và giải quyết tranh chấp từ hợp đồng điện tử; phân biệt mô hình giao kết trên website, ứng dụng di động và nền tảng xuyên biên giới; hiểu điều khoản sử dụng, chính sách bảo mật, điều kiện giao dịch chung, cũng như cơ chế bảo vệ bên yếu thế trong các hợp đồng soạn sẵn trên môi trường số. Tương tự, đối với học phần “Áp dụng pháp luật về giải quyết tranh chấp thương mại ở Việt Nam hiện nay”, một số nội dung mới liên quan đến giải quyết tranh chấp thương mại trực tuyến chưa được tích hợp kịp thời, trong khi lý thuyết và thực tiễn về giải quyết tranh chấp trực tuyến (ODR) đã cho thấy vai trò đáng kể trong việc thúc đẩy thương mại điện tử và hỗ trợ giải quyết tranh chấp tiêu dùng.

Trong bối cảnh đó, việc tích hợp nội dung thương mại điện tử, giao dịch điện tử và pháp luật trong môi trường số vào các học phần bắt buộc của chương trình thạc sĩ Luật kinh tế là cần thiết và có cơ sở cả về lý luận lẫn thực tiễn. Về lý luận, Luật Thương mại năm 2005 và Luật Giao dịch điện tử năm 2023 đã xác lập nền tảng pháp lý cho việc thực hiện hoạt động thương mại bằng phương tiện điện tử, thừa nhận giá trị pháp lý của thông điệp dữ liệu, chữ ký điện tử và hợp đồng điện tử, đồng thời đặt ra

các yêu cầu mới về trách nhiệm của chủ thể kinh doanh trong không gian số. Về thực tiễn, phần lớn hoạt động kinh doanh hiện nay, nhất là trong các lĩnh vực dịch vụ, bán lẻ, logistics và tài chính, đều gắn với nền tảng số, do đó đội ngũ quản trị và chuyên gia pháp lý trong doanh nghiệp cần am hiểu pháp luật về thương mại điện tử, dữ liệu và môi trường mạng để đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp và quản trị rủi ro pháp lý.

4.2. Những yêu cầu đổi mới nội dung học phần đặt ra trong kỷ nguyên số

Từ những phân tích trên, có thể thấy bối cảnh kỷ nguyên số đặt ra yêu cầu phải nhìn nhận lại nội dung và cách tiếp cận của học phần “Pháp luật về hoạt động thương mại”. Hoạt động thương mại hiện nay diễn ra song song trong hai không gian: không gian vật lý và không gian số. Hợp đồng thương mại được giao kết không chỉ thông qua đàm phán trực tiếp, mà còn thông qua việc chấp nhận các điều khoản trên website, ứng dụng di động, nền tảng số hoặc hệ thống thương mại điện tử đa kênh. Chứng cứ trong tranh chấp thương mại không chỉ là chứng từ giấy, mà còn bao gồm thông điệp dữ liệu, lịch sử giao dịch trên hệ thống, nhật ký điện tử và các dạng dữ liệu số khác.

Trong bối cảnh đó, nội dung học phần nếu chỉ dừng lại ở việc phân tích các chế định truyền thống mà không đề cập một cách có hệ thống đến giao dịch điện tử sẽ khiến sinh viên khó hình dung được bức tranh đầy đủ của hoạt động thương mại hiện đại. Yêu cầu đổi mới không đồng nghĩa với việc phải “tái cấu trúc” toàn bộ học phần hay mở thêm học phần mới, mà chủ yếu là điều chỉnh và bổ sung một số nội dung cốt lõi, nhằm phản ánh đúng hơn thực tiễn vận hành của pháp luật thương mại trong môi trường số.

Từ góc độ thiết kế chương trình đào tạo, việc tích hợp các yếu tố của thương mại điện tử vào học phần bắt buộc có thể được thực hiện theo hướng phân tầng kiến thức. Học phần “Pháp luật về hoạt động thương mại” cung cấp nền tảng chung về hoạt động thương mại trong cả môi trường truyền thống và môi trường điện tử, trong khi học phần tự chọn “Pháp luật về thương mại điện tử” sẽ đi sâu vào các vấn đề kỹ thuật và chuyên sâu hơn như trách nhiệm của sàn thương mại điện tử, bảo vệ người tiêu dùng trực tuyến, quản trị dữ liệu, cơ chế thông báo và gỡ bỏ nội dung vi phạm. Đối với chương trình đào tạo thạc sĩ ngành luật kinh tế, các yêu cầu cũng đặt ra tương tự trong bối cảnh hoàn thiện học phần áp dụng pháp luật về chủ thể kinh doanh ở Việt Nam hiện nay.

4.3. Những đề xuất, kiến nghị

Trên cơ sở các nguyên tắc đã nêu, bài viết đề xuất đổi mới học phần “Pháp luật về hoạt động thương mại” theo hướng tích hợp có chọn lọc những nội dung cốt lõi về thương mại điện tử và giao dịch điện tử, nhưng vẫn giữ nguyên bản chất học phần bắt buộc, hạn chế gia tăng khối lượng kiến thức và tránh trùng lặp với học phần tự chọn “Pháp luật về thương mại điện tử”. Việc tích hợp chủ yếu thực hiện bằng cách bổ sung một số tiểu mục cần thiết và điều chỉnh hệ thống bài tập, tình huống minh họa trong các chương hiện có.

Trước hết, trong phần giao kết và thực hiện hợp đồng thương mại, cần bổ sung tiểu mục về hợp đồng thương mại điện tử, tập trung làm rõ khái niệm, đặc điểm của hợp đồng giao kết bằng phương tiện điện tử, cơ chế hình thành ý chí và chấp nhận đề nghị giao kết trên nền tảng số, đồng thời nhận diện rủi ro pháp lý khi giao kết qua website, ứng dụng di động

hoặc hệ thống bán hàng trực tuyến. Nội dung này nên được trình bày trên cơ sở các quy định của Luật Giao dịch điện tử năm 2023 kết hợp với các nguyên tắc chung của Luật Thương mại năm 2005. Tiếp theo, cần bổ sung nội dung về thông điệp dữ liệu, chữ ký điện tử và chứng cứ điện tử trong hoạt động thương mại, bao gồm điều kiện để thông điệp dữ liệu có giá trị tương đương văn bản giấy, các dạng chữ ký điện tử và yêu cầu để được thừa nhận, cùng với phân tích khái quát giá trị chứng cứ của dữ liệu điện tử trong giải quyết tranh chấp thương mại. Đồng thời, trong phần quyền và nghĩa vụ của thương nhân, học phần bắt buộc cần tích hợp khung nghĩa vụ chung của thương nhân kinh doanh trên nền tảng số, nhấn mạnh minh bạch thông tin, bảo vệ dữ liệu cá nhân và bảo vệ người tiêu dùng trong giao dịch trực tuyến, qua đó góp phần hình thành ý thức tuân thủ pháp luật và đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên.

Song song với điều chỉnh nội dung, hệ thống bài tập và phương pháp giảng dạy cần được thiết kế theo hướng gắn với thực tiễn thương mại điện tử. Giảng viên có thể sử dụng vụ việc, bản án hoặc quyết định xử lý vi phạm liên quan đến thương mại điện tử để tổ chức thảo luận, yêu cầu sinh viên xác định căn cứ pháp lý và đề xuất phương án xử lý. Một số bài tập có thể hướng tới việc đọc và bình luận điều khoản sử dụng, điều kiện giao dịch chung và chính sách bảo mật của website hoặc sàn thương mại điện tử nhằm rèn luyện kỹ năng phân tích tài liệu pháp lý trong môi trường số.

Đối với chương trình thạc sĩ Luật kinh tế, có thể duy trì học phần “Áp dụng pháp luật về thương mại điện tử ở Việt Nam hiện nay” ở vị trí tự chọn để phục

vụ nghiên cứu chuyên sâu, đồng thời tích hợp các nội dung số hóa vào các học phần bắt buộc. Theo đó, học phần về chủ thể kinh doanh cần cập nhật chủ thể kinh doanh trên nền tảng số, trách nhiệm của nhà cung cấp dịch vụ trung gian, nghĩa vụ quản trị dữ liệu và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trực tuyến. Học phần về hợp đồng cần mở rộng phân tích mô hình giao kết hợp đồng trên môi trường mạng, cơ chế chấp nhận điều khoản trực tuyến, giá trị và giới hạn của điều kiện giao dịch chung, cũng như hướng xử lý tranh chấp trong giao dịch nội địa và xuyên biên giới. Học phần về giải quyết tranh chấp thương mại cần cập nhật nội dung giải quyết tranh chấp trực tuyến (ODR) để đáp ứng thực tiễn phát sinh. Các điều chỉnh này về cơ bản không đòi hỏi tăng số tín chỉ mà chủ yếu thay đổi cách tiếp cận và bổ sung tiểu mục trong học phần hiện có; điểm khác biệt là ở trình độ thạc sĩ, yêu cầu vận dụng và phản biện cao hơn, hướng tới năng lực đánh giá và đề xuất hoàn thiện pháp luật, chính sách trong lĩnh vực thương mại điện tử.

Cuối cùng, đổi mới đào tạo luật trong kỷ nguyên số đòi hỏi chuyển dịch từ mô hình truyền thụ kiến thức sang các mô hình chủ động, kinh nghiệm và liên ngành. Bên cạnh thảo luận tình huống, giảng viên có thể tăng cường học tập dựa trên dự án và học tập trải nghiệm, chẳng hạn tổ chức nhóm liên ngành (luật - công nghệ - kinh tế) xây dựng giải pháp pháp lý - công nghệ cho một vấn đề cụ thể, hoặc triển khai hoạt động phòng khám pháp luật gắn với công nghệ số, quyền riêng tư và bảo vệ dữ liệu, qua đó giúp người học phát triển năng lực giao tiếp, đàm phán và thích ứng trong môi trường nghề nghiệp hiện đại.

V. Kết luận

Đổi mới nội dung học phần “Pháp luật về hoạt động thương mại” và một số học phần bậc thạc sĩ ngành luật kinh tế là yêu cầu tất yếu trong bối cảnh hoạt động thương mại đang chuyển dịch mạnh mẽ sang môi trường số. Việc tích hợp có chọn lọc các nội dung về thương mại điện tử, giao dịch điện tử và trách nhiệm pháp lý của thương nhân trên nền tảng số vào học phần bắt buộc sẽ giúp sinh viên có cái nhìn đầy đủ hơn về bức tranh thương mại hiện đại, đồng thời nâng cao năng lực vận dụng pháp luật trong thực tiễn nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp. Những nỗ lực này không chỉ góp phần hoàn thiện chương trình đào tạo tại Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội, mà còn có ý nghĩa tham khảo đối với các cơ sở đào tạo luật trong việc thích ứng với yêu cầu của kỷ nguyên số.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Carpenter, A. (2020). Developing “NextGen” lawyers through project-based learning. In C. Denvir (Ed.), *Modernising legal education* (pp. 126-146). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108663311.009>
- [2]. Genesereth, M. (2015). *Computational law: The cop in the backseat*. CodeX - The Stanford Center for Legal Informatics.
- [3]. Hagan, M. D. (2018). A human-centered design approach to access to justice: Generating new prototypes and hypotheses for intervention to make courts user-friendly. *Indiana Journal of Law and Social Equality*, 6(2), 199-239.
- [4]. Hagan, M. D. (2020). Legal design as a thing: A theory of change and a set of methods to craft a human-centered legal system. *Design Issues*, 36(3), 3-15. https://doi.org/10.1162/desi_a_00600

- [5]. Hoffmann-Riem, W. (2019). Legal technology - Preconditions, opportunities, and risks. *Bucerius Law Journal*, 2, 57-108.
- [6]. Hoffmann-Riem, W. (2020). Legal technology/computational law: Preconditions, opportunities and risks. *Journal of Cross-Disciplinary Research in Computational Law*, 1(1), 1-16.
- [7]. Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội. (2022a). *Khung chương trình đào tạo đại học các ngành Luật, Luật Kinh tế và Luật Quốc tế*.
- [8]. Khoa Luật, Trường Đại học Mở Hà Nội. (2022b). *Khung chương trình đào tạo thạc sĩ ngành Luật Kinh tế*.
- [9]. World Trade Organization. (2021). *Global trade rules for the digital age: Computational rules and trade*.

RENEWING THE CONTENT OF THE COURSE “LAW ON COMMERCIAL ACTIVITIES” TO MEET THE REQUIREMENTS OF THE CONTEMPORARY DIGITAL ERA: EVIDENCE FROM THE FACULTY OF LAW, HANOI OPEN UNIVERSITY

Phung Trong Que¹

Abstract: *In the context of increasingly profound digital transformation, commercial activities are experiencing fundamental changes in their modes of operation, implementation, legal formation, and dispute resolution. These developments necessitate the renewal of legal education content, particularly in the compulsory undergraduate law programme course “Law on Commercial Activities”. This article analyses transformations in the legal environment in the digital era, with a focus on the Commercial Law 2005, the Law on Electronic Transactions 2023, and regulations related to e-commerce, personal data protection, and the legal responsibilities of traders in the online environment. On this basis, the study assesses the current course content at the Faculty of Law, Hanoi Open University, identifies existing limitations, and proposes a selective integration of core e-commerce-related topics into the compulsory course. This approach aims to enhance the relevance, coherence, and effectiveness of legal training programmes, while avoiding overlap with specialised courses at both undergraduate and postgraduate levels.*

Keywords: *commercial law, e-commerce, digital age, legal education, digital transformation*

¹ Hanoi Open University